

overvejende flertal ikke har gjort noget forkert. En sådan utryghed hører ikke hjemme i et demokratisk samfund.

Mistænkeliggørelse og omvendt bevisbyrde

Den foreslåede registerkontrol vil have to uundgåelige konsekvenser, som bør være uacceptable i en retsstat:

Det er ikke muligt at tilvejebringe oplysninger, som kan udpege netop de borgere, der har modtaget ydelser med urette, men i de fleste tilfælde blot et antal, som der er sandsynlighed for har fået ydelser med urette. Oplysningerne er ganske enkelt ikke registreret tilstrækkelig identisk (f.eks. forskellige perioder), så der kan skabes et sikkert grundlag for en afgørelse. Der vil derfor oftest opstå en omvendt bevisbyrde, hvor den enkelte må bevise, at ydelserne faktisk er modtaget med rette.

I dag gennemføres en såkaldt »skatteregisterundersøgelse«, som ligner den foreslåede registerkontrol, hvor modtagere af arbejdsløshedsdagpenge kontrolleres. Her har Prosa A-kasse i en række tilfælde måttet bevise over for DfA, at de udbetalte dagpenge rent faktisk var korrekte. Omvendt bevisbyrde er overhovedet i strid med almindelige retsprincipper.

Den næste konsekvens er, at man udtrækker og undersøger et stort antal, som ikke har modtaget ydelser med urette. I den nævnte DfA-undersøgelse er det ca. 80 pct. af de undersøgte. En sådan usikkerhed og mistænkeliggørelse kan kun betegnes som urimelig.

Baggrundsmateriale

Spørgsmålet om brug af registre til efterfølgende kontrol har været genstand for megen opmærksomhed gennem årene. Der er tale om et meget følsomt spørgsmål.

Justitsministerens redegørelse til Folketinget fra 3. december 1984:

»Det er selvfølgelig samkøring med henblik på efterfølgende kontrol, der påkalder sig særlig interesse. Disse samkøring er der heldigvis meget få af.«

Statsrevisorernes bemærkning til Rigsrevisionens beretning om registersamkøring i kontroløjemed nr. 5 1983:

»Det i beretningen beskrevne forsøg (Køgeforsøget med samkøring af CRAM og sygedagpengeregister) kunne utvivlsomt have afsløret fejl og uregelmæssigheder, som på anden måde vanskeligt ville kunne afdækkes. Selv om dette isoleret betraget kunne vurderes som positivt, må den undersøgelseseffektivitet, samkøringen indebærer i forhold til borgerne, betragtes som principielt betænkelig.«

Registertilsynet udtalte i forbindelse med skatteregisterundersøgelsen (Årsberetning 1983, s. 24):

». . . at man finder det langt mere hensigtsmæssigt, dersom der – med hjemmel i klare og utvetydige lovbestemmelser – blev givet regler for løbende kontrol i forbindelse med selve udbetalingen. Herved undgås ubehagelige sager om tilbagebetaling, der – selv om afgivelse af fejlagtige oplysninger måtte være undskyldelig – kan være meget belastende.«

Justitsminister Hans Engell på Dansk Dataforenings sikkerhedskonference den 31. januar 1990:

»Men samtidig må vi ikke glemme hensynet til den enkelte borger og blot give tilladelse til samkøring eller videregivelse af oplysninger uden grundigt at tænke over, om det nu også i den konkrete situation er nødvendigt og berettiget. Hensynet til beskyttelsen af den enkelte borger skal være i højsædet.«

Skatteminister Anders Fogh Rasmussen i Politiken den 18. februar 1990:

»Men tilbage står alligevel, at statens edb-maskiner efterhånden ved alt om os.

Nu vil jeg fare op som trold af en æske. Det er et af mine hjertebørn . . . Jeg er meget frygtsom over for Big Brother-samfundet, men jeg kan godt se, at den hastige udvikling på edb-området har givet mindelser om det.«

Teknologinævnet fik i 1987 AIM til at lave en undersøgelse om befolkningens holdning til edb-registrene:

Kun 22 pct. af den voksne befolkning føler sig trygge ved den måde, offentlige og private edb-registre bruges på. Mere end dobbelt så mange (49 pct.) føler sig utrygge. Hver tiende dansker føler sig oven i købet meget utryg.

Prosa
Steffen Stripp
Landsformand